

Երիտասարդ Պատմագետների Ասոցիացիա ՀԿ
նախաձեռնություն

Edu Armenia

Ուսուցիչների պետական պարտադիր վերապատրաստման դասընթաց 2022

Հետազոտական աշխատանք

Թեմա՝ Ուսուցչի համագործակցությունը
աշակերտների ծնողների՝ կրթության կազմակերպման և
ընտանեկան դաստիարակության հարցերում:

Հետազոտող ուսուցիչ՝ Ռ. Մնացականյան

Բովանդակություն

Նախաբան	3
Գրական ակնարկ	5
Գործնական համատեքստ	8
Հետազոտության ընթացք	11
Եզրակացություն	14
Գրականության ցանկ	15

Ուսուցչի համագործակցությունը աշակերտների ծնողների՝ աշակերտների կրթության կազմակերպմանն ընտանեկան դաստիարակության հարցերում

Նախաբան

Պետության հիմքը ընտանիքն է, հենասյունները՝ կրթությունը և դաստիարակությունը: Ժամանակակից աշխարհում գրեթե բոլոր ոլորտներում փոփոխություններն աննախադեպ արագ և դինամիկ են ընթանում: Գիտության և տեխնիկայի ընձեռած նոր հնարավորությունները արագորեն ներթափանցում են հասարակական հարաբերությունների, կյանքի կազմակերպման, գիտելիքների ձևավորման և փոխանցման ոլորտ: Փոխվել են համաշխարհային հիմնախնդիրները: Մենք ապրում ենք տնտեսական և սոցիալական նոր միջավայրում, որը պահանջում է նոր կրթական պայմաններ: Հանրակրթության դերը աճում է, միաժամանակ կրթությունը վերաճում է մի գործոնի, որը նպաստում է հասարակության մեջ մարդու դերի առավել արժևորմանը՝ զարգացնելով հանդուրժողականության, համագործակցության և արժեքային որակները: Կրթության գերխնդիրը կրթության որակի բարելավումն է, այն իրականացնելու համար անհրաժեշտ է հանրակրթության էական բարեփոխումներ: Գիտատեխնիկական այս զարգացած շրջանում առաջացել է այնպիսի իրավիճակ, որ առաջնային հիմնախնդիր է դարձել անվտանգության մշակույթի ձևավորումը. միայն գիտելիքները և հմտությունները բավարար չեն, անհրաժեշտ է ստեղծել ուսուցման և դաստիարակության այլ մոտեցումներ: Անհրաժեշտություն է դառնում կրթական համակարգում փոփոխություններ կատարել, ստեղծել ուսուցման, դաստիարակության այնպիսի ուղիներ, որոնք կնպաստեն ձևավորել այնպիսի անձ, ով կկարողանա ըմբռնել նորարարական գիտատեխնիկական նվաճումները, լինել հանդուրժող, ստեղծագործ: Մեր երկրում մեծ ուշադրություն է դարձվում կրթության բարեփոխումներին: Անհրաժեշտ է, որ յուրաքանչյուրս հետամուտ լինենք և

նպաստենք այդ գործընթացին: Ընտանիքը պետության հիմքն է և կրթության զարգացման պրոցեսում մեծ նշանակություն ունի: Ընտանեկան դաստիարակության համակարգը փոփոխություններ է կրել, փոխվել է ավանդական ընտանիքի նկարագիրը՝ արդիական դարձնելով դպրոցի և ընտանիքի համագործակցության հիմնախնդիրը: Այստեղ է, որ դպրոց-ընտանիք համագործակցությունը դառնում է առաջնային: Ընտանիքը մնայուն է սովորողի կյանքում, դպրոցը և ծրագրերը՝ փոփոխական: Անհրաժեշտ է խթանել ծնող-դպրոց, ծնող-ուսուցիչ համագործակցությունը՝ կրթության որակը բարելավելու համար: Անհրաժեշտ է ծնողական կրթության միջոցով ընտանեկան բարենպաստ միջավայր ստեղծել, որտեղ սովորողի համար դպրոց-ընտանիք փոխհարաբերություններում հակասություն չի առաջանա: Անհրաժեշտ է ցուցաբերել պատրաստակամություն ծնողներին մանկավարժական աջակցություն տրամադրելու համար: Ուսուցիչ-ծնող համագործակցության շնորհիվ մենք կարող ենք հաղթահարել մեր առջև դրված բոլոր խնդիրները, ծնողների ներգրավվումը դպրոցի ուսումնադաստիարակչական աշխատանքներում, հաճախակի հանդիպումները, միջոցառումները, էքսկուրսիաները հնարավորություն կտան հասնել սովորողի ընտանեկան դաստիարակության այնպիսի մակարդակի, որ դարի մարտահրավերներին համապատասխան կրթված, դաստիարակված սովորող ունենանք:

Գրական ակնարկ

Մարդը իր շրջակա միջավայրի միաժամանակյա ստեղծողն ու կառուցողն է: Այդ միջավայրն է, որն ապահովում է նրա ֆիզիկական գոյությունը և հնարավորություններ ստեղծում նրա մտավոր, բարոյական, սոցիալական և հոգևոր զարգացման համար: Մարդուն շրջապատող երկու միջավայրերն էլ՝ թե՛ բնական, թե՛ իր կողմից ստեղծված, վճռական նշանակություն ունեն նրա բարեկեցության և մարդու հիմնական իրավունքների իրականացման համար:

Ընտանիքի՝ որպես անձի սոցիալականացման առաջնային ինստիտուտի կարևորագույն գործառույթը աճող սերնդի դաստիարակությունը, զարգացումն ու սոցիալականացումն է: Նրանով են պայմանավորված հասարակության վերարտադրության, աճող սերնդի դաստիարակության, սոցիալականացման, նյութական ապահովության, հոգևոր կայուն զարգացման իրականացման հնարավորությունները:

Ներկայումս ընտանեկան դաստիարակության համակարգը որոշակի փոփոխություններ է կրում. սոցիալ-տնտեսական և հոգևոր-մշակույթում: Այս տեսանկյունից դպրոցների մանկավարժական կոլեկտիվները իրենց առաքելությունը պետք է տեսնեն ոչ միայն սովորողներին գիտելիքներ տալու, այլ բարոյական, մարդասիրական հատկանիշներով օժտված, ազգային և համամարդկային արժեքներ կրող քաղաքացիների հասարակությանը նպաստ բերող ու գործուն անհատների դաստիարակման մեջ: Այդ առաքելությունը կարելի է իրագործել միայն մանկավարժական կոլեկտիվի, սովորողների և նրանց ընտանիքների հետ սերտ համագործակցության պայմաններում: Ուսուցիչների, ծնողների և երեխաների փոխգործակցությունը կարող է արդյունավետ լինել, եթե նշված սուբյեկտներն ստանձնեն փոխհամաձայնեցված աշխատանքի պատասխանատվություն, գործեն միասին, համատեղ ջանքերով պլանավորեն գործունեությունը և իրականացնեն արդյունքների համատեղ գնահատում: Միաժամանակ դպրոցի խնդիրն է զարգացնել ծնողների և երեխաների համագործակցության ու հաղորդակցման կարողությունները:

Երեխաներին դաստիարակելու և կրթություն տալու՝ ծնողների իրավունքներն ու պարտականությունները.

1. Ծնողներն իրավունք ունեն և պարտավոր են դաստիարակելու իրենց երեխաներին:

Ծնողները պատասխանատվություն են կրում իրենց երեխաների դաստիարակության և զարգացման համար: Նրանք պարտավոր են հոգ տանել իրենց երեխաների առողջության, ֆիզիկական, հոգեկան, հոգևոր և բարոյական զարգացման մասին: Ծնողները բոլոր այլ անձանց հանդեպ ունեն իրենց երեխաներին դաստիարակելունախապատվության իրավունք:

2. Ծնողները պարտավոր են ապահովել երեխաների կրթություն ստանալը:

Ծնողները, երեխաների կարծիքը հաշվի առնելով հանդերձ, ունեն կրթական հաստատության և երեխաների ուսուցման ձևի ընտրության իրավունք մինչև երեխաների հիմնական ընդհանուր կրթություն ստանալը:

3. Կարևոր է իմանալ, որ ծնող ասելով չպետք է հասկանալ միայն մայր կամ հայր: Ծնող կարող ենք անվանել այն բոլոր անձանց, ովքեր ներգրավված են երեխայի դաստիարակման գործում: Որպես օրենք, հայրն ու մայրը հոգում են երեխայի դաստիարակման ու կրթության համար, սակայն նրանցից բացի, հաճախ երեխայի դաստիարակման հարցում պատասխանատվություն են կրում տատիկը, պապիկը, մորաքույրը, հորաքույրը, հորեղբայրը, խորթ մայրը, խորթ հայրը, խնամակալը, դայակը և այլն:

4. Դպրոց — ընտանիք համագործակցությունը միակողմանի չի լինում. Ծնողը ևս շատ հարցերում կարող է դպրոցին, ուսուցչին սատարել և դա դպրոցի հիմնական խնդիրներից մեկը պետք է լինի: Ծնողները կարող են ուսուցչին օգնել կրթական միջավայրի ձևավորման, երեխաների արտադասարանական աշխատանքի և ազատ ժամանակի կազմակերպման, նրանց և ուսուցիչների համագործակցության խորացման, մասնագիտական կողմնորոշմանն այլ հարցերում:

Դպրոցի և ընտանիքի համագործակցությունը անհրաժեշտ է իրականացնել հետևյալ հիմնական ուղղություններով.

1. Սովորողների ուսումնաճանաչողական արդյունավետ գործունեության և ակտիվության ապահովման ռազմավարության և մարտավարության մշակում:

2. Ուսուցիչների, սովորողների և նրանց ծնողների փոխգործակցության երկարաժամկետ ծրագրի մշակում՝ ընտանեկան դաստիարակության ավանդույթների վերածնման նպատակով:

3. Ծնողների հոգեբանամանկավարժական, սոցիալական գիտելիքների հարստացման ուղղությամբ պլանավորված, անընդմեջ աշխատանքների կազմակերպում:
4. Ընտանեկան դաստիարակության դրական փորձի փոխանակում համադպրոցական մակարդակում:
5. Ուսուցիչների, ծնողների և երեխաների համաստեղծագործական գործունեության և ազատ ժամանակի կազմակերպում՝ որպես փոխգործակցության կազմակերպման լավագույն տարբերակ:

Գործնական համատեքստ

Առանց դպրոցի և ընտանիքի փոխհամագործակցության, անհնար է երեխայի լիարժեք ներդաշնակ զարգացումը: Ծնողների գիտակցում են, որ միայն դպրոցի հետ համագործակցելը կօգնի հաջողությամբ լուծել իրենց երեխաների կրթական խնդիրները և կապահովի նրանց համարբարենպաստ կրթական միջավայր: Սակայն ոչ բոլոր ծնողներն են գիտակցում, որ երեխայի կրթական հաջողությունները մեծապես կախված են նաև նրանից, թե որքան են իրենք կարողանում ժամանակ տրամադրել, օգնել, աջակցել երեխային, որքանով են տանը հարմարություններ և ընտանեկան նպաստավոր, ջերմ միջավայր ստեղծել նրանց ուսումնառության, ազատ ժամանակի կազմակերպման, հոգեկան ու ֆիզիկական առողջության պահպանման համար: Որքանով են կրթությունը, դաստիարակությունը, ուսումնառումն ու գիտելիքը տվյալ ընտանիքում արժեք, որքանով է իր կյանքին վերաբերող խնդիրների լուծման ու համապատասխան որոշումների ընդունման գործում երեխայի մասնակցությունը և ձայնը լսելի ընտանիքում: Ծնողների մի մասն էլ մոռանում է, որ իրենց օրինակը երեխաների համար ընդօրինակման օբյեկտ է, և իրենք ստիպված են նրանց ներկայությամբ սթափ և հավաքված լինել: Իհարկե, այս բոլոր հարցերում ընտանիքի առաջին և շատ դեպքերում, միակ օգնականը ուսուցիչն է, ով կարող է ծնողին գիտելիքներ հաղորդել և աջակցել նրան երեխաների համար ընտանեկան ջերմ մթնոլորտ ստեղծելու գործում:

Արդեն 42 տարի է աշխատում եմ քոլեջում: Աշխատել եմ դասուղեկ երկար տարիներ: Ունեմ բավականաչափ փորձ, ինչը ինձ թույլ կտա հետազոտել ուսուցչի համագործակցումը սովորողների ծնողների կամ նրանց օրինական ներկայացուցիչների հետ՝ սովորողների կրթության կազմակերպման և ընտանեկան դաստիարակության հարցերում: Երեխայի դաստիարակության, կրթության կազմակերպման գործում մեծ է ուսուցչի և ծնողի համագործակցությունը:

Երեխայի դաստիարակության պատասխանատուն ծնողն է կամ օրինական ներկայացուցիչը: Հաճախ է հնչում այն միտքը, որ երեխան ընտանիքի «հայելին» է: Ծնողի

կապը դպրոցի հետ սկսվում է ծնողի դիմումով: Տնօրենի հետ պայմանագիր կնքելիս ծնողը հստակ գիտի իր պարտականությունները և իրավունքները: Հաջորդ կապը դասարանական ծնողական ժողովներն են: Ծնողները պետք է հնարավորություն ունենան մասնակցել դպրոցի կառավարմանը և պատասխանատվություն կրեն իրենց պարտականությունների համար:

Այսօր դպրոցը ծնողներին բազմաթիվ հնարավորություններ է տալիս ակտիվ մասնակցել ուսումնադաստիարակչական գործընթացին: Ունենք այնպիսի պատրաստակամ ծնողներ, որոնք իրենց ստեղծագործական միտքն ու աշխատանքը օգտագործում են դպրոցական միջոցառումների ժամանակ: Ուսուցչի ամենակարևոր, առաջնային քայլը բացահայտել ինչպիսի բարոյահոգեբանական մթնոլորտում է սովորողը դաստիարակվում, համաձայնեցվում են արդյոք ընտանիքում և դպրոցում դաստիարակության սկզբունքները ու մեթոդները, ինչպե՞ս է ազդում շրջապատը երեխայի դաստիարակության վրա: Ուսուցիչը դպրոցում հիմնականում ամենօրյա կապ է պահում սովորողի ծնողի կամ ծնողի ներկայացուցիչի հետ: Ուսուցիչները հենվում են ընտանիքի վրա, համագործակցում ծնողների հետ: Սովորողները դպրոցում իրենց զգում են ինչպես իրենց տանը, ուսուցիչը հեղինակություն է ծնողի համար: Երբ անցում է կատարվում միջին դպրոց, փոխվում է սովորողների պատկերացումները դպրոցի մասին: Սովորողը դառնում է ավելի ինքնուրույն, սակայն ծնողների կապը, համագործակցությունը ուսուցչի հետ պահպանվում է՝ ծնողական ժողովներ, աշխատանք ծնողական ակտիվի հետ, անհատական զրույցներ, միջոցառումներ, էքսկուրսիաներ և այլն: Ուսուցիչները հաճախ հանդիպում են այնպիսի խնդիրների, որ սովորողը ցանկանում է իրեն վերաբերող հարցերը ինքնուրույն լուծել: Երբ առաջանում է ուսումնադաստիարակչական որևէ խնդիր, հատկապես տղա աշակերտները, իրենց համարելով արդեն կայացած, ցանկանում են այդ հարցը լուծել ինքնուրույն: Այստեղ է, որ դժվարանում է ուսուցիչ-ծնող համագործակցությունը: Թերևս իմ աշխատանքային գործունեության ընթացքում միշտ գտել եմ միջոց հաղթահարելու և լուծելու խնդիրը. ավագ ընկերոջ դերում լինել, համագործակցել ծնողների հետ:

Հետազոտության ընթացք

Ուսուցչի համագործակցությունը սովորողների ծնողների կամ նրանց օրինական ներկայացուցիչների հետ՝ սովորողների կրթության կազմակերպման և ընտանեկան դաստիարակության հարցերում հետազոտել էմ հետևյալ դեպքերում՝

1. ԿԱՊԿՈՒ(կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող) աշակերտի ծնողի հետ

2. Հաճախակի բացակայող աշակերտի, կրթությունից դուրս մնացած աշակերտի ծնողի հետ

3. Դժվար դաստիարակվող աշակերտի ծնողի հետ

4. Տնային ուսուցում ստացող աշակերտի ծնողի հետ

5. Հեռավար կրթության ժամանակ

6. Այլ կրթական հաստատություն հաճախող աշակերտի ծնողի հետ

7. Միջոցառումների ժամանակ

8. Էքսկուրսիաների դեպքում

1. Համագործակցությունը ԿԱՊԿՈՒ աշակերտի ծնողի հետ անհրաժեշտություն է, ծնողների հետ զրույցը կարևոր է դիտարկման արդյունքները ճշտելու համար: ԿԱՊԿՈՒ աշակերտների ծնողները կարող են հաղորդել այնպիսի տվյալներ, որոնց ձեռք բերումը ուսուցչի համար դժվար կլինի: Ծնողները կարող են բարդ խնդրի պարզ լուծումներ առաջարկել: Ծնող-ուսուցիչ-մասնագետ համագործակցությունը կնպաստի սովորողի զարգացմանը, ուսուցման կազմակերպման համապատասխան միջավայրի ստեղծմանը, կրթական կարիքների բավարարման արդյունավետ ուղիների որոնմանը: Կարևոր է ԱՈՒՊ (անհատական ուսումնական պլան)-ի կազմման գործընթացում սովորողի ծնողի ակտիվ մասնակցությունը: Շատերի հետ համագործակցել ենք և ունեցել ենք դրական արդյունքներ, սակայն եղել են այնպիսի ծնողներ, ովքեր ճիշտ չեն պատկերացրել կրթության էությունը: Ծնողական ժողովների, անհատական զրույցների, թիմի ճիշտ աշխատանքի միջոցով, ծնողների մոտ ճիշտ ընկալում ենք ձևավորել: Ծնողի հետ համագործակցելով (տնային հանձնարարությունը ծնողի միջոցով փոխանցելով, կապը պահպանելով), աշակերտին ներգրավվել ենք ուսման

մեջ:

2. Հաճախակի բացակայող աշակերտի ծնողի հետ համագործակցելով՝ հիմնականում ունեցել ենք հաջողություններ: Աշխատել ենք կրթությունից դուրս մնացած աշակերտի, աշակերտի ծնողի, բոլոր պատասխանատու օղակների հետ, սակայն աշակերտը ծնողի անպատասխանատու լինելու, չհամագործակցելու պատճառով, չի հաճախել դպրոց: Սա այն դեպքն է, երբ ծնողը չի կատարում իր ծնողական պարտականությունը, ընտանեկան դաստիարակության մեջ բացակայում է ծնողի և երեխայի ճիշտ փոխհարաբերությունները:

3. Դժվար դաստիարակվող աշակերտի ծնողի հետ տարբեր աշխատանքներ ենք տարել: 9-րդ դասարանում սովորող աղջիկ աշակերտների փոխհարաբերություններում ոչ մի կերպ չէր ստացվում ընկերասիրություն, հանդուրժողականություն դաստիարակելը: Բաժանված էին խմբերի և թշնամաբար էին վերաբերվում միմյանց: Դպրոցում վերահսկում էինք բախումները, սակայն տուն գնալուց միշտ լինում էին բախումներ: Տարբեր օղակների հետ աշխատելուց հետո ունեցանք խնդրի լուծում:

4. Եղել են դեպքեր, երբ առողջական խնդիրների պատճառով աշակերտները տանից մասնակցել հեռավար կրթության: Այս դեպքում ուսուցիչ- ծնող համագործակցությունը ստեղծել է այնպիսի բարոյահոգեբանական միջավայր, որ երեխան իրեն մեկուսացած չզգա: Ուսուցիչ-ծնող-դասընկեր համագործակցության, ուշադրության շնորհիվ ստեղծվել էր այնպիսի բարոյահոգեբանական միջավայր, որ սովորողը իրեն մեկուսացված, անտեսված չզգաց, կրթությունից էլ հետ չմնաց:

5. Երբ համավարակի ժամանակ միանգամից անցանք հեռավար կրթության, ծնողների դերը, համագործակցումը ուսուցիչների հետ դարձավ անհրաժեշտություն: Հեռավար դասընթացների ժամանակ հստակ առանձնանում էին այն ծնողները, որոնք տիրապետում էին ժամանակակից տեխնոլոգիաներին, օգնում էին իրենց երեխաներին մասնակցելու հեռավար դասընթացների: Ծնողների ժամանակակից տեխնոլոգիաներին տիրապետելու հմտությունները դարձել են անհրաժեշտություն երեխաների կրթության կազմակերպման գործում: Հեռավար կրթության ժամանակ դասերը անցկացնում էին՝ օգտվելով Viber, Zoom հարթակներից: Ծնողի ինքնակրթվելու պահանջը դարձել է անհրաժեշտությունը:

6. Միշտ կաևորում եմ անձի բազմակողմանի զարգացումը, այնքանով, որքանով որ այն չի վնասում անձի ձևավորմանը: Սակայն երբեմն լինում են դեպքեր, երբ ծնողը վստահում է,

Ժամանակից շուտ է երեխային ազատ թողնում այլ կրթական միջավայր: Շրջապատի ազդեցության պատճառով այն երբեմն բացասական ազդեցություն է ունենում, հեռացնում է աշակերտին դպրոցից և հետագա ուսուցիչ-ծնող համագործակցությունը արդյունք չի տալիս: Ծնողները պետք է ունենան մեղիագրագիտություն, որ կարողանան պաշտպանել երեխային ինտերնետի վնասակար ազդեցությունից:

7. Մեծ է միջոցառումների դերը ծնողներին ներգրավվելու սովորողների կրթության կազմակերպման հարցերում: Ցանկացած միջոցառման ժամանակ ծնողը դպրոցից ստանում է այնպիսի արժեքներ, որոնք կօգտագործի ընտանեկան դաստիարակության մեջ:

Միջոցառումների ժամանակ բացահայտվել է ծնողների ստեղծագործական, աշխատանքային, մշակութային ունակությունները, ինչը օգնում է պատկերացում ունենալ ծնողների ընտանեկան սովորույթների, ավանդույթների, հնարավորությունների, յուրահատկությունների մասին:

8. Էքսկուրսիաները նպաստում են հոգևոր, ֆիզիկական, մշակութային, գեղագիտական , հայրենասիրական դաստիարակությանը, անձի անվտանգության մշակույթի ձևավորմանը: Լինելով մասնակից ՝ ծնողները տեսնում, զգում, հասկանում են այն բացերը, ինչը առկա է իրենց ընտանեկան դաստիարակության մեջ: Ծնողների հետ բազմաթիվ անգամ մասնակցել եմ էքսկուրսիաների: Էքսկուրսիաների ժամանակ պատկերացում եմ կազմել նրանց ուսման նկատմամբ ընկալումների մասին, որն էլ նպաստել է կրթության արդյունավետ կազմակերպմանը:

Եզրակացություն

Հետազոտելով ուսուցչի համագործակցությունը սովորողների ծնողների կամ նրանց օրինական ներկայացուցիչների հետ՝ սովորողների կրթության կազմակերպման և ընտանեկան դաստիարակության հարցերում, վերլուծելով խնդիրը՝ եկել էմ այն եզրակացության, որ անհրաժեշտ է դպրոցում՝

Հաճախակի կազմակերպել հանդիպումներ տարաբնույթ թեմաներով (Ժողովրդավարություն, հանդուրժողականություն, պատասխանատվություն):

Ծնողական ժողովների ժամանակ ծնողներին ծանոթացնել ընտանեկան փորձի հետ, օգնել իմանալու երեխաների դաստիարակության բարդ հարցերը:

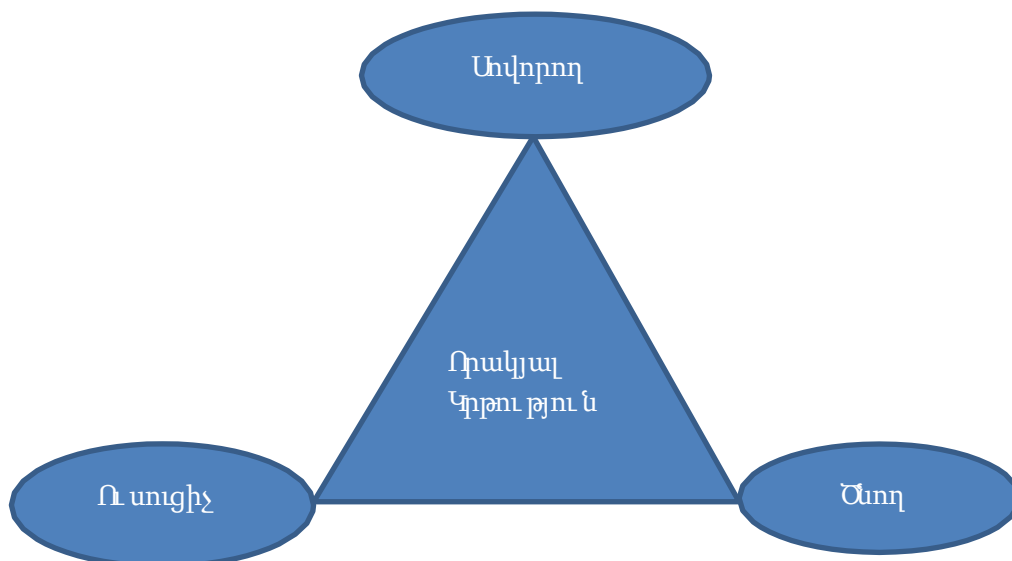
Կազմակերպել սեմինարներ, որոնք կնպաստեն ծնողների իրազեկմանը:

Ծնողներին ներգրավել երեխայի կրթությանը վերաբերող կարևոր հարցերի քննարկման ու որոշումների կայացմանը (ծնողական խորհուրդ):

Հենվելով ծնողների ունակությունների և նախասիրությունների վրա՝ հաճախ մասնակից դարձնել դպրոցական միջոցառումներին:

Հաճախակի անցկացնել ծնողների հետ անհատական հանդիպումներ, անցկացնել խորհրդատվություններ:

Ընտանիքի բարոյահոգեբանական մթնոլորտը հասկանալու համար այցելել սովորողի

տուն(անհրաժեշտության դեպքում հաճախակի):

Գրականության ցանկ

¹<https://aspu.am/website/images/files/87fdb42.pdf>

²<https://aspu.am/website/images/files/Grigoryan%20Vahagn.pdf>

³<https://www.arlis.am/documentview.aspx?docid=66138>

⁴http://kargiskola.ge/parent/pdf/PE_GUIDE_Armenian.pdf